

בית דין צדק בני ברק

מיטודו של רבינו
מרת רבי נסים קרליץ זצ"ל
בראשות הגאב"ד רבי שריאל רוזנברג שליט"א

בס"ד, ר"ח אייר תש"פ

חזות דעת

לשאלת רבים איך הדרך ילכו בה בענייני הממון שבין מעבידים ועובדים אשר מחמת המגפה מתבטלים העובדים מעבודתם אך הוא הדין בעניין חיוב הסכר שהיב המעביד לעובדים, בכלל זה חיוב החזרים לגגנות ומטפלות, ועוד כמה נושאים אשר נתעוררו עקב הפסקת המסחר בתקופה זו.

והגנו לגלות דעתנו כי גור אונס זה הוא דין "מכת מדינה" שנחלקו בו כמוזב בספרים. והנכון לנהוג בזה כפי שהורה בשעתו רבינו החת"ס זצ"ל לחלוק ההפסד. אולם, סיעד הפחות "כפועל בטל" במצב הנוכחי, של משבר כללי ומתמשך על פני שבעות רבים, הוא נמוך מאשר בדרך כלל. אמנם יש בזה כמה וכמה פריטים כדלהלן:

א. מעביד שיכול לפטר את העובד בכל עת, או הורים השולחים את הילד למטפלת ללא סיכום על הסדר שנתי והם יכולים להפסיק לשלוח את הילד ללא כל הודעה מראש (וגם המטפלת אינה מחוייבת להם להמשיך לטפל בילד) - בזה מן הדין יכולים ההורים להודיע על הפסקת הקשר ואין חייבים המעביד ההורים לשלם עבור התקופה בה לא העסיקו את העובד, מהיום בו החליטו שמפסיקים לשלוח את הילד למטפלת. במידה ומגיע לעובד או למטפלת תשלום עבור חופשת הפסד, מכיון שגם אם מפסיקים אותו חודש לפני הפסד, נשאר חיוב תשלום עבור החופש (מלא או חלקי). כמוכן שיש לשלם תשלום זה ללא שום ניכור.

כשאין משלמים, גם הגגנות או המטפלת איננה חייבת לקבל אח"כ בחזרה את הילד, כמוכן.

ב. מעביד שאינו יכול לפטר את העובד בכל עת ושניהם רוצים בעצם בהמשך חוזה העבודה לכשיחזור המצב לקדמותו, וכן הורים השולחים למטפלת או לגן או מעון על בסיס שנתי, בזה הנכון לנהוג (על בסיס דברי החת"ס שחולקים בהפסד) כדלהלן:

• עבור התקופה שלפני פסח בהם העובד או הגגנת לא עבדו יש לשלם - לעובד 42% משכרו. לגגנת או עובדת 35% משכרם (משום שיש לנכות יותר "כפועל בטל" בימי ערב הפסח).

• עבור התקופה שאחרי פסח יש לשלם לעובד ולגגנת 42% משכרם.

• עבור התקופה שאחריהם חופשת פסח יש לשלם תשלום מלא.

באם יש להורים טענה שאפשר להפסיק בהודעה מוקדמת של 30 יום, צריך לרדן בכל מקרה לגופו.

ג. עובד או גגנת פרטית המקבלים פיצוי מורשיות, יש להחשיב את ה"הפסד" ע"י הפחתת מה שמקבלים מהרשויות מתוך התשלום המגיע אחרי ההפחתה של "כפועל בטל". היינו, למשל, מהשכר המלא להפחית 16% "פועל בטל" כדלעיל סעיף ב' (וכן גגנת, לגבי התקופה של לפני פסח שמפחיתים 30%) וכן את הסך אותו קיבלו כפיצוי מהמדינה, ומחיתרה לשלם 50%, כך שבפועל אם קיבלו פיצוי מהמדינה בשיעור 60% מהשכר המלא, הם יקבלו מהמעביד או ההורים רק 12% (או 5% לגבי גגנות בע"פ) משכרם המלא, ככל שפיצוי זה איננו מנוגד לתנאי קבלת הפיצוי מהמדינה.

מפעילות גן פרטי יחלקו את סך הפיצוי בין כל ההורים.

ד. במידה ויחלט להמשיך את הלימודים בתקופה בה היה מקובל לתת חופש לגגנות, יש לחשב ימים כנגד ימים. דהיינו, ימים שיעברו בחופש ייחשבו כנגד ימים שלא עבדו בתקופה שלפני ואחרי חופשת הפסח והפסד עבודתם תשלום מלא.

ה. לגבי משפחות שחלק מהתשלום משולם ע"י משרד הרווחה יש לחשב את האחוזים הנ"ל שבסעיף ב' מתוך ההפסד ביחס למחיר המלא (הכולל את השתתפות התמ"ת), כפי שנכתב לעיל במקרה שהעובד מקבל פיצוי מהמדינה.

ו. לגבי שכירות חנויות או מקומות שנשכרו לפעילות מסחרית או טיפולית וכיו"ב, ששבת מהם המסחר, יש לברר בב"ד בכל מקרה לגופו, לפי תנאי ההסכם ונסיבות העסק, הן את גובה התשלום לשעבר, הן את חיוב הצדדים להמשיך בשכירות.

אולם על דרך כלל נראה, כי כאשר שני הצדדים רוצים בהמשך ההסכם ביניהם לכשיחזור המסחר לקדמותו, שהשוכר ישלם 55% מסך השכירות שנקבע.

ז. בתלמודי תורה ומוסדות, אם למדו מרחוק, אפילו פחות שעות (עד חצי השעות), אזי מצד הדין אין לנכות משכר המלמדים ואין לנכות משכר הלימוד (למעט תשלום על הסעות והונה כדלהלן). זאת למרות שתועלת התלמידים פחותה בכך מלימוד רגיל. וכך נכון לעשות.

אם המוסד החליט מסיבות של תועלת על לימוד מרחוק בהיקף מצומצם יותר, ואיננו מוריד משכר המלמדים, נכון וראוי כי גם ההורים ישלמו את השכר המלא (למעט תשלום על הסעות והונה כדלהלן).

לגבי נסיעות, הונה, צהרונים ושרותים נוספים, יש להפחית את תשלומי ההורים בהתאם לידידה בעלויות של המוסד. וכן אם המלמדים הוצאו לחל"ת, ואינם מלמדים מרחוק.

ח. מתן שיק איננו נתון דין "מוחזק" למחזיק השיק.

באנו על התנתן

הרב יעקב פרבשטיין

הרב שריאל רוזנברג

הרב יהודה סילמן

רחוב הרב שדך 46 בני ברק | תד. 493 | טל. 03-6188264 | פקס. 03-5782221 | דוא"ר. 6188264@gmail.com
46 Harav Shach Street, Bnei Brak | P.O.B. 493 | Tel. 03-6188264 | Fax. 03-5782221 | Email. 6188264@gmail.com